

ΚΕΝΤΡΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΤΣΙΜΙΣΚΗ & ΚΑΡΟΛΟΥ ΝΤΗΛ ΓΩΝΙΑ ΤΗΛ : 270727 – 222594

ΑΡΤΑΚΗΣ 12 – Κ. ΤΟΥΜΠΑ ΤΗΛ : 919113 – 949422

www.syghrono.gr

ΕΠΩΝΥΜΟ: .....

ΟΝΟΜΑ: .....

ΤΜΗΜΑ: .....

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: .....

ΕΚΦΡΑΣΗ - ΕΚΘΕΣΗ
ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ
19.01.2014

Όσο ισχύει του Wittgenstein η ρήση «Ο κόσμος μου είναι η γλώσσα μου», άλλο τόσο ισχύει, νομίζω, η ρήση του Barthes «Ο κόσμος μας είναι τα κείμενα μας». Η σκέψη και η γλωσσική έκφραση του ανθρώπου στις πιο δημιουργικές του στιγμές είναι, όταν ο συνδυασμός τους γίνεται τέχνη, η τέχνη του λόγου, η λογοτεχνία. Η τέχνη στην οποία δοκιμάζονται οι ευαισθησίες -κοινωνικές, αισθητικές, εθνικές, πολιτισμικές- και οι γλωσσικές δυνάμεις του ανθρώπου στην πιο **γνήσια** και ανιδιοτελή μορφή επικοινωνίας του. Η τέχνη του λόγου, αν την δει κανείς στη γλωσσική της λειτουργία και στη διπλή της διάσταση, της παραγωγής και της πρόσληψης, είναι ίσως η πιο δημιουργική διανοητική ενέργεια του ανθρώπου, εφόσον χαρακτηρίζεται από ποιότητα και υψηλές απαιτήσεις. Από τη φύση του το κείμενο, ιδίως το λογοτεχνικό κείμενο, και ιδιαίτερα το ποιητικό κείμενο, είναι μια δημιουργία. Δημιουργία στη **σύζευξη** δύο ετερογενών στοιχείων: ενός ατομικού, της σκέψης του συγκεκριμένου δημιουργού, και ενός συλλογικού στοιχείου, της συγκεκριμένης εθνικής γλώσσας.[...]

Πέρα από αυτές τις διαπιστώσεις, θα μπορούσε κανείς να δει νέους προβληματισμούς της λογοτεχνίας στις μέρες μας, σε σχέση με θέματα όπως η παγκοσμιοποίηση ή η πολυπολιτισμική κοινωνία. Ας αρχίσουμε με μια παραδοχή: η λογοτεχνία μπορεί να μη λύνει προβλήματα, αλλά είναι η κατεξοχήν πνευματική διεργασία που θέτει προβλήματα. Είναι στη φύση του ευαίσθητου δέκτη που είναι και ο αληθινός λογοτέχνης να βλέπει, να κρίνει και να συλλαμβάνει την πραγματικότητα από σκοπιές και σε διαστάσεις που δύσκολα θα μπορούσε να διανοηθεί ο καθημερινός άνθρωπος. Κι αυτή η νέα ματιά ανοίγει νέους ορίζοντες και δυνατότητες για μια νέα θέαση του κόσμου. Και συγχρόνως δίνει λαβή σε μια άλλη γλώσσα που να τον εκφράζει. Να εκφράζει τη νέα πραγματικότητα. Εννοώ την ποιητική γλώσσα.

Αυτή η ανάπλαση της πραγματικότητας στο λόγο της τέχνης και στην τέχνη του λόγου μπορεί να πάρει τη μορφή μιας βαθύτερης «εθνικής ευαισθησίας» και μαζί μιας «ευαισθησίας της ανεκτικότητας», μιας ευαισθησίας που οδηγεί στη συνειδητοποίηση της ιδιαιτερότητας του εαυτού μας και συγχρόνως του σεβασμού της ιδιαιτερότητας των άλλων. Στην πρώτη περίπτωση η εθνική ευαισθησία, όπως **εκφράζεται** σε μια εθνική λογοτεχνία, είναι το αντίβαρο -όχι κατ' ανάγκη και η ανατροπή- μιας σύλληψης του κόσμου που τείνει στην ελαχιστοποίηση των διαφορών και στην αναζήτηση καθολικών σχημάτων, που ενώνουν τους ανθρώπους σε διεθνές επίπεδο. Ο εθνικός λόγος της τέχνης αντιτάσσεται στον

υπερεθνικό ή διεθνικό λόγο της τέχνης. Η εθνική λογοτεχνία στην παγκοσμιοποιημένη σύλληψη του κόσμου. Στη δεύτερη περίπτωση η τέχνη του λόγου οδηγεί με τη συνειδητοποίηση της **αξίας** και με το σεβασμό της διαφορετικότητας στην προσέγγιση του κόσμου μέσα από μια πολλαπλή αντίληψη του πολιτισμού. Οδηγεί στην πολυπολιτισμική αντίληψη του κόσμου. Έτσι, η τέχνη του λόγου ευαισθητοποιεί το δέκτη να ενδιαφερθεί και για άλλες συλλήψεις και εκφράσεις του κόσμου, τον οδηγεί στην πολυπολιτισμικότητα.

Γενικά, μπορούμε, νομίζω, να πούμε ότι κάθε προσεγμένη μορφή τέχνης του λόγου, κάθε λογοτέχνημα που είναι προϊόν καλλιουργημένης σκέψης και καλοδουλεμένης γλωσσικής έκφρασης, είναι συγχρόνως και μια πρόταση -άμεση ή έμμεση ή απλώς υπαινικτική- να δούμε διαφορετικά ό,τι συνήθως περνάει απαρατήρητο μπροστά από τα μάτια μας ή ό,τι δεν προσπαθήσαμε ποτέ να το σκεφθούμε σε βάθος ή και να το αμφισβητήσουμε. Είναι μια πρόταση απελευθέρωσης του νου μας από τα δεσμά του αυτονόητου και του πνευματικού εφησυχασμού.

**Γ. Μπαμπινιώτη
(ΤΟ ΒΗΜΑ, 01-12- 2002, απόσπασμα)**

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να συντάξετε την περίληψη του κειμένου σε 100 – 120 λέξεις.

Μονάδες 25

B1. Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο για κάθε παράγραφο.

Μονάδες 04

B2. «Αυτή η ανάπλαση της πραγματικότητας... τον οδηγεί στην πολυπολιτισμικότητα». Να παρουσιάσετε τα δομικά μέρη και τη μέθοδο ανάπτυξης της παραγράφου.

Μονάδες 07

B3. Να εντοπίσετε στο κείμενο δύο σημεία συνυποδηλωτικής χρήσης της γλώσσας.

Μονάδες 04

B4. α. Να βρείτε τα συνώνυμα των λέξεων: γνήσια, σύζευξη, εκφράζεται, αξίας.

Μονάδες 04

β. δίνει λαβή, συνειδητοποίηση της ιδιαιτερότητας: να εντάξετε τις φράσεις σε προτάσεις (μία για κάθε φράση), ώστε να δηλώνεται με ακρίβεια η σημασία τους.

Μονάδες 04

B5. Να σχολιάσετε τη ρήση του Barthes «ο κόσμος μας είναι τα κείμενά μας» σε μία παράγραφο 100 – 120 λέξεων.

Μονάδες 12

Γ. Σε άρθρο που προορίζεται για την εφημερίδα του σχολείου σας (450 - 500 λέξεων) παρουσιάζετε τα προβλήματα που συναντά η τέχνη στο χώρο της εκπαίδευσης και προτείνετε τρόπους, ώστε να ενισχυθεί η παρουσία της τέχνης στο σχολείο.

Μονάδες 40

ΕΥΧΟΜΑΙ ΕΠΙΤΧΙΑ!